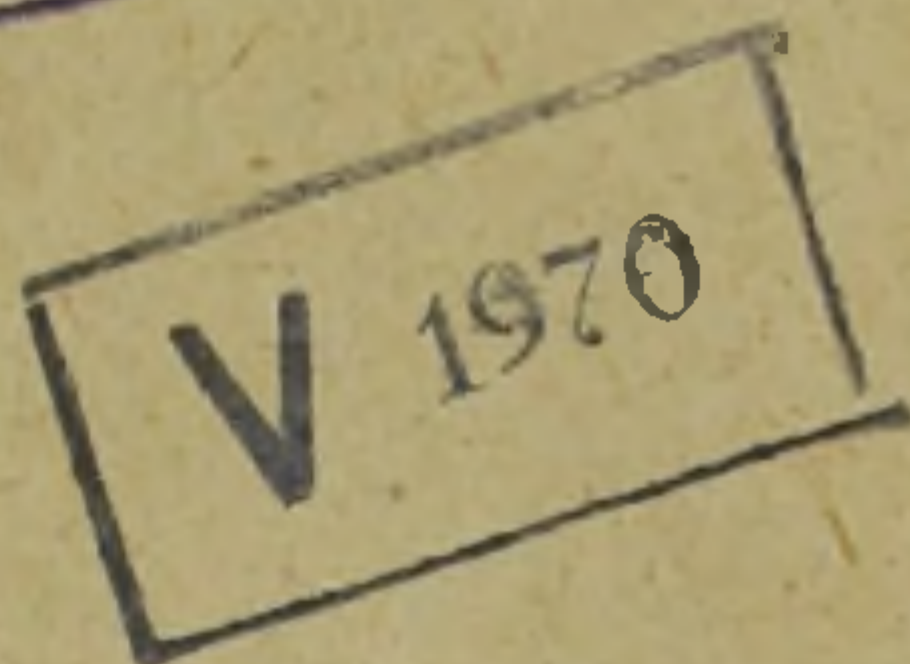

201.414

PROTOCOL

DESPRE

ȘEDINȚELE SINODULUI EPARHIAL

DIN

DIECEZA ROMÂNĂ GR.-ORIENTALĂ A ARADULUI

ȚINUTE ÎN

SESIUNEA ORDINARĂ DIN ANUL 1909.

Palatul Cultural al orașului Arad

No. nr. de sporire

19

82.

40/41

ARAD, 1909.

TIPARUL TIPOGRAFIEI DIECEZANE GR.-OR. ROMÂNE.

201.414

Protocol

despre şedinţele Sinodului eparhial din dieceza gr.-or. română a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1909.

Şedinţa I.

S'a ținut în 5/18 Aprilie 1909, la oarele 12^{1/2} p. m., în sala mare a Seminariului din Arad.

Preşedinte: P. S. Sa Părintele Episcop diecezan Ioan I. Papp; notar: dr. Constantin Mişici.

Nr. I. După asistare la sfânta liturgie împreună cu chemarea Duhului sfânt, întrunindu-se deputaţii sinodali, la oara arătată, în sala mare a institutului diecezan, P. S. Sa Dl Episcop Ioan I. Papp, deschide sesiunea prin următorul cuvânt, ascultat cu plăcere şi acoperit de aplauze vii :

Hristos a înviat !

Dlor Deputaţi !

Cu ziua de ieri a încetat atât mandatul deputaţilor sinodali aleşi înainte cu trei ani, cât şi a celor aleşi în cursul şi pe restimpul periodului expirat, iar astăzi deodată cu celelalte dieceze surori din mitropolia noastră ort. răsăriteană din Ungaria şi Transilvania, eparchia noastră încă intră într'un nou period de activitate pentru desvoltarea şi întărirea vieţii ei bisericeşti.

Când astfel ne cugetăm, că și acestui period, întocmai ca și celorlalte 13 perioade espirate, i-a premers alegeri nouă, — când ne mai dăm samă, că moșii și strămoșii noștri au fost lipsiți veacuri de-arândul de acest drept constituțional, să cuvine nouă înainte de toate să dăm și acum întocmai, ca și la toate alte asemenea ocaziuni, espresiune vie celei mai sincere și mai loiale mulțumite și recunoștințe a noastre față cu toți acei factori, cari au inițiat, promovat și după veacuri de restriște au redat bisericii noastre dreptul liberei întruniri în adunări publice, pentru promovarea și ajungerea scopurilor ei religioase-morale, culturale și economice.

Indeplinindu-ne astfel datorința de gratitudine către toți ocrotitorii și sprijinatorii intereselor sfintei noastre biserici, nu pot să retac bucuria și mângăierea, ce o simte sufletul meu în acest moment, când după cursul unui an de zile văd în jurul meu întreaga biserică viie, iubitul meu cler și popor eparhiot, reprezentat prin Domniile Voastre Dlor deputați, veniți din apropiere și din depărtare, ca să vă exerciați drepturile și să vă îndepliniți datorințele încopciate cu mandatul primit dela trimițătorii Dvoastră, în puterea legii, bazate pe sfintele canoane ale sfintei noastre biserici apostolice-sinodale, și asigurat prin legile pozitive ale iubitei noastre patrii.

Sum convins, dnilor deputați! că și Domniile Voastre simțiți o dosebită bucurie în exercierea dreptului de conlucrare în administrarea și conducerea afacerilor diecezane. Dacă însă este mare bucuria Domniilor Voastre Vă încredințez, că sufletul meu simte o astfel de mișcare,

care dă minții și inimii mele puterea de a mă ridică peste valurile neajunsurilor și peste văzduhul zilnic a greutăților încopciate cu conducerea diecezii. Și bucuria și mângăierea mea își are emanațiunea nu numai din împrejurarea, că la asemenea întruniri pot lua dela Domniile Voastre informațiuni directe despre lipsele și trebuințele eparhioților mei, ci și în faptul, că am și eu prilejul de a Vă împărtăși greutățile încopciate cu conducerea diecezii chiar și în timpuri mai bune, cu atât mai vârtos deci în timpurile grele de astăzi, când biserica noastră și instituțiunile ei trec prin probe grele, cari ne inspiră cele mai serioase îngrijiri de prezentul și de viitorul nostru.

Ingrijirea mea își are sorgintele în faptul bine cunoscut și Dniilor Voastre, dnilor deputați ! că în starea actuală a finanțelor diecezii, nu numai nu ne putem extinde la crearea de instituțiuni noi, reclamate de interese superioare ale bisericei, de interesele culturale și religioase morale ale poporului nostru, dar nu putem augmenta și privedea după recerințele timpului nici cele existente și nu le putem augmenta și privedea de aceea, pentrucă isvoarele de venit ale diecezei nu corespund nici pe departe trebuințelor, ce se ivesc din an în an și din zi în zi.

Ingrijirea mea se potențiază și prin împrejurarea de notorietate istorică, că greul vieții a împedecat și înapoiat poporul nostru în nizuința lui spre naintare în cultură și bunăstare și acum, e temere, să nu decadă și în simțul său religios neavând noi pretutindenea preoți și neputându-ne

crește contingentul recerut tot numai din lipsa neajunsurilor noastre materiale.

Ingrijirea mea în acest punct este cu atât mai mare, cu cât deoparte numărul parohiilor vacante atinge cifra de 90, iar de altă parte prin modificarea art. de lege XIV din 1898 nu numai nu s'a ameliorat, ci din contră s'au îngreunat condițiunile de întregire a dotațiunii preoțești din vistieria statului. Și precum, în lipsa de dotațiune corespunzătoare și sigură, este cu greu, ca să nu zic imposibil, de a recruta pentru cursul teologic, elemente cu pregătiri superioare, cari în puterea vocațiunii și cvalificațiunii lor să poată înfrunta pornirile curentului de astăzi, dușmănos bisericei noastre, tot atâta de greu, și aproape imposibil este: să avem preoți cu cvalificațiune superioară în parohiile de prezent vacante și în cele actualminte deplinite cu preoți de cvalificațiune sub 8 clase gimnaziale.

Școala noastră poporală, chemată a da odraslelor nevinovate ale poporului nostru cunoștințele generale de viață, și astfel a pune baza vieții culturale a acestui popor, — a ajuns astăzi într'o situație dintre cele mai grele, din câte a avut parte vre-odată școala unui popor, cum este și poporul nostru, care, pe lângă toată sărăcia lui n'a pregetat a aduce jertfele posibile pentru a să ridica în cultură și bunăstare prin școala sa confesională.

În urma acestei legi, noi nu numai în vederea intereselor sfintei noastre biserici, ci chiar și în vederea intereselor bine pricepute ale statului, n'am întrelăsat nici un moment binevenit, din contră, am întrevenit cu toată stăruința la pa-

rohiile submanuate pentru-ca jertfa adusă până acum pe altarul culturii sale proprii, să-o po-
tențeze tot mai tare — ca astfel să aibă parte
și pe viitor de roadele școalei sale confesionale.

Precum însă să va constată din actele și
rapoartele speciale, cari urmează în acest obiect,
rezultatul muncii noastre intenzive, rezultatul
stăruințelor dezvoltate de noi în acest scop nici
pe departe nu corespund așteptărilor și dorințe-
lor noastre, nici intereselor generale ale bisericii
noastre, pentrucă : deși un număr însemnat de
comune, — unele chiar cu încordarea puterilor,
s'au pronunțat pentru urcarea salariului și parte
și a cvincvenalelor la suma pretinsă de lege, dar
a mai rămas încă un număr destul de mare de
comune, cari pe lângă toată însuflețirea, ce o au
pentru școala lor confesională, nu sunt în stare
a întregi din mijloacele proprii salariul funda-
mental al învățătorilor lor, la minimul prescris de
lege.

În aceasta situație deci, plină de celea mai
serioasă îngrijire de soartea școlilor și astfel de
cultura poporului nostru, — dupăce dieceza încă
nu poate veni, cel puțin pentru acum, cu obolul
său la ajutorarea unor atari comune, — Vener.
Sinod îi revine deslegarea problemei grele și cu
răspundere pentru acum și viitor: ce propunere
să facă Măritului Congres relativ la școlile, pe
cari comunele noastre bisericesti concernente, nu
le pot susține cu mijloacele proprii? având la
deslegarea acestei întrebări să țină cont și de
împrejurarea, că acordarea ajutorului de stat,
dacă s'ar și admite și s'ar cere, este foarte pro-
blematică, pentrucă este condiționată și dela

atari postulate, a căror împlinire nu atârnă numai deia parohia ori comuna susținătoare de școală, ci și dela respectivul învățător.

Sunt de o importanță deosebită afacerile de cari avem să ne ocupăm în sesiunea actuală, dar dintre toate cea mai actuală și cea mai importantă este afacerea școlară, care ca atare privește întreaga noastră metropolie și care face ca privirile credincioșilor să fie ațintite spre toate centrele diecezelor noastre, întrunite în sinoade eparhiale.

Dar tocmai că avem să ne ocupăm cu obiecte de importanță deosebită pentru biserica, pe care o reprezentăm în acest sinod, ridic și acum, precum am ridicat în biserică ochii minții și ai cugetului meu la Dumnezeu Tatăl îndurărilor cu rugarea fierbinte: să ne lumineze mintea cu lumina înțelepciunii sale, ca în consultările noastre să fim conduși de duhul adevăratei dragoste evanghelice, și pe lângă observarea legilor și a regulamentelor proprii, să păzim și cumpătul vorbei, ca de o parte să ne arătăm și acum ca și totdeauna vrednici de frumosul nostru drept constituțional, iar de altă parte să tindem într'acolo, ca prin soluțiunile, ce se vor da afacerilor dela ordinea zilei, biserica noastră și instituțiunile ei, să-și afle în viața ei sinodală ocrotirea, dezvoltarea și apărarea pe toate terenele legale.

După cari toate salutându-Vă de bună so-
sire cu dulcea salutare »Hristos a înviat«, și pof-
tindu-Vă mulți ani de conlucrare harmonică spre
binele și folosul bisericii, din care facem cu
toții parte, — declar ședința ordinară a sinodului
nostru eparhial pentru anul 1909 de deschisă.

Nr. 2. Conform §-lui 3 din Regulamentul afacerilor interne :

prezidiul provoacă pe deputații Ioan Georgia protoprezviter, dr. Constantin Mișici și dr. Dimitrie Mangra să îndeplinească oficiul de notari provizori.

Nr. 3. La ordinul prezidiului :

se cetește lista pregătită de Consistor a deputaților aleși și la apelul nominal din 59 deputați cu 60 mandate își prezintă în persoană credenționalele lor 48 deputați cu 49 mandate și anume următorii : Dr. George Adam, Dr. Isaia Ardelean, Vasile Beleş, Dr. Teodor Burdan, Dr. Aurel Cioban, Roman R. Ciorogariu, Dr. Gavriil Cozma, George Feier, Paul Gavrilete, Ioan Georgia, Procopiu Givulescu, Vasile Goldiș, Iuliu Groșorean, Dr. Aurel Grozda, Augustin Hamsea, Andreiu Horvath, Dr. Andreiu Ille, Petru Ionaș, Dr. Sever Ispravnic, Dr. Aurel Lazar, Dr. Dimitrie Mangra, Vasile Mangra, Titu Mărgineanțu, Dr. Iustin Marșieu, Dr. Valeriu Mezin, Dr. Constantin Mișici, Paul Miulescu, Antoniu Mocsonyi de Foen, Alexandru Muntean, Dr. Nicolae Oncu, Dr. Nestor Oprean, Dr. Teodor Papp, Aurel Petrovici, Dr. George Popa, Dr. George Popovici, Vasile Popovici, Dr. Traian Putici, Sava Raicu, Dr. Paul Rotariu, Nicolae Roxin, Ioan Russu-Șirianu, Gerasim Sârb, Iosif Tărău, Petru Truța, Emanuil Ungurianu, Nicolae Zigre, Ioan Cizmaș și Cornel Lazar; 8 deputați cu 8 mandate își prezintă credenționalele prin încredințatii lor și anume : Dr. Cornel Ardelean, Adrian P. Deseanu, Iosif Gallu, Voicu Hamsea, Traian I. Magier, Dr. Ioan Papp, Dr. Ioan Trailescu și Mihaiu Veliciu, iar 3 deputați cu 3 mandate nu-și prezintă credenționalele ; dintre acești 3 deputați unul, Petru Serb, este de față, iar 2, anume Dr. George Roxin și Dr. Ioan Suciu, lipsesc.

deputații aleși în secțiunea a II-a; actele se predau deputatului *Roman R. Ciorogariu*.

b) Deputații cercurilor Ienopolea, Buteni, Hălmagiu, Timișoara și Vinga compun secțiunea a II-a, având a verifica pe deputații din secțiunea a III-a; actele se predau deputatului *Augustin Hamsea*.

c) Deputații cercurilor B.-Comloș, Lipova, Chișetău, Birchiș și Oradea-mare, constituie secțiunea a III-a, având a verifica pe deputații din secțiunea a IV-a, actele se predau deputatului *Vasilie Mangra*.

d) Deputații aleși în cercurile Pesteș, Tinca, Beliu, Beiuș și Vașcău, constituie secțiunea a IV-a, având a verifica pe deputații din secțiunea I.; actele se predau deputatului *Nicolae Roxin*.

Terminându-se prin aceasta agendele ședinței prime, prezidiul anunță proxima ședință pe ziua de 6/19 Aprilie a. c., la oarele 4 d. m. cu următoarea ordine de zi: verificarea protocolului ședinței prime, rapoartele secțiunilor verificătoare, constituirea biuroului, alegerea comisiunilor și prezentarea esibilitelor întrate la Sinod, iar ședința se ridică la oara 1¹/₄ p. m.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința a II-a dela 6/19 Aprilie 1909.

Ioan I. Papp m. p. **Dr. Constantin Mișici** m. p.,
Episcop-președinte. notar sinodal.

Ședința II.

S'a ținut în 6/19 April

Secțiunea I. de verificare prin raportorul său dr. Cornel Ardelean arată, că cenzurând actele electorale ale deputaților din secțiunea a II-a, le-a aflat în ordine și neîntrând protest, la propunerea secțiunii:

Se declară de verificați: pentru cercul electoral Ienopolea din cler Ioan Georgia, mireni George Feier și dr. Teodor Burdan; pentru cercul Hălmagiu din cler Cornel Lazar, mireni Petru Truția și dr. Teodor Papp; pentru cercul Vinga din cler Augustin Hamsea, mireni Tit Mărgineanțu și Ioan Cizmaș; pentru cercul Buteni din cler Traian I. Magier, mireni Vasile Goldiș și dr. Aurel Grozda; pentru cercul Timișoara din cler dr. Traian Putici, mireni Emanuil Ungureanu și Paul Rotariu.

Nr. 7. *Secțiunea a II-a de verificare* prin raportorul său Ioan Georgia referează despre cenzurarea actelor aparținătoare secțiunii a III-a și la propunerea comisiei:

Se declară de verificați: pentru cercul Banat-Comloș din cler Paul Miulescu, mireni dr. Nestor Oprean și dr. Valeriu Mezin; pentru cercul Chisetău din cler Gerasim Sârbu; pentru cercul Birchiș din cler Augustin Hamsea, mireni Antoniu Mocsonyi de Foen și Petru Ionaș; pentru cercul Oradea-mare din cler Vasile Mangra, mireni Nicolau Zigre și dr. Aurel Lazar.

Actele referitoare la alegerea deputaților mireni din cercul Lipova dr. Constantin Mișici și dr. Aurel Cioban, din cler Voicu Hamsea, fiind atacate prin protest, precum și actele referitoare la alegerea deputaților mireni din cercul Chisetău, deși protest n'a intrat, dar secția a constatat din oficiu defecte de formă la actul scrutiniului: se transpun la comisiunea permanentă de verificare.

Nr. 8. *Secțiunea a III-a de verificare* prin raportorul său Gerasim Sârbu referează

despre cenzurarea actelor electorale aparținătoare secțiunii a IV-a și la propunerea secțiunii:

Se declară de verificați: pentru cercul Beiuș din cler Adrian P. Deseanu, mireni Dr. Gavril Cozma și Dr. Ioan Papp; — pentru cercul Beliu mireni Paul Gavriette și Dr. Andreiu Ille; — pentru cercul Tinca din cler Nicolae Roxin, mirean Dr. Isaia Ardelean; — pentru cercul Vașcău din cler Andreiu Horvat, mireni Dr. George Popa și Dr. Iustin Marșieu.

Actele referitoare la alegerea deputaților din cler Alexandru Muntean, mireni Iosif Tărău și Dr. Dimitrie Mangra din cercul Peșteș, fiind atacate prin protest, precum și actele alegerii deputatului din cler Petru Serb în cercul Beliu, apoi ale alegerii deputatului mirean Dr. George Roxin din cercul Tinca, deoarece acești doi din urmă nu și-au prezentat credenționalul: se transpun la comisiunea permanentă de verificare.

Nr. 9. *Secțiunea a IV-a de verificare* prin raportorul său Dr. Andreiu Ille referă despre cenzurarea actelor electorale din cercurile aparținătoare secțiunii I, și la propunerea secțiunii:

Se declară de verificați: pentru cercul Arad din cler Vasile Beleş, mireni Aurel Petrovici și Dr. Sever Ispravnic; — pentru cercul Radna din cler Procopiu Givulescu, mirean Sava Raicu; — pentru cercul Giula din cler Roman R. Ciorogariu, mireni Dr. Nicolae Oncu și Dr. George Popovici; pentru cercul Chișineu din cler Dr. Ioan Trailescu, mireni Mihai Veliciu și Dr. Cornel Ardelean.

Actele electorale referitoare la alegerea deputaților din cler și mireni în cercul Șiria, fiind atacate prin protest, precum și actele referitoare la alegerea deputatului mirean Dr. Ioan Suci din cercul Radna, deoarece acesta nu și-a prezentat credenționalul: se transpun comisiei permanente de verificare.

Sinodul se declară capace pentru constituirea definitivă și pentru de a putea aduce concluze valide.

Nr. 11. Pentru alegerea biroului și a comisiunilor la propunerea deputatului Dr. George Popa și la cererea înaintată în scris alor 21 deputați prezenți :

Sinodul decide a se face alegerile direct prin votare secretă și spre acest scop alegându-se o comisiune de scrutinare în persoanele deputaților Vasilie Mangra din cler, Nicolae Zigre și Petru Ionaș mireni, ședința se suspende pe 10 minute.

Nr. 12. După redeschiderea ședinței se purcede la alegere cu cetirea apelului nominal :

S'au dat 47 voturi și constatându-se, că în urnă s'au aflat asemenea 47 ședule, acestea se predau comisiunii de scrutinare la mâna deputatului din cler Vasilie Mangra, iar până la efectuarea scrutinării ședința se suspende.

Nr. 13. După redeschiderea ședinței pe baza raportului comisiunii de scrutinare prin raportorul ei Petru Ionaș :

Sinodul declară de aleși :

1. *La notariat* pe deputații Adrian P. Deseanu și Ioan Georgia din cler, mireni Vasilie Goldiș, Dr. Isaia Ardelean, Iosif Tărău și Dr. Dimitrie Mangra, iar de notar general se designează deputatul Vasilie Goldiș.

2. *În comisiunea organizatoare* din cler Vasilie Mangra și Gerasim Sârb, mireni Nicolae Oncu, Nicolae Zigre, Dr. Nestor Oprean și Ioan Russu-Șirianu.

3. *In com*

5. *In comisiunea epitropească* din cler Procopiu Givulescu și Andreiu Horvat, mireni Mihaiu Veliciu, Sava Raicu, Dr. Sever Ispravnic și Dr. George Adam.

6. *In comisiunea verificătoare* din cler Adrian P. Deseanu, mireni Dr. George Popa și Dr. Iustin Marșieu.

7. *In comisiunea petiționară* din cler Vasile Beleş, mireni Aurel Petrovici și Dr. Teodor Burdan.

8. *In comisiunea bugetară* din cler Cornel Lazar, mireni George Feier și Dr. Ioan Papp.

Nr. 14. Prezidiul prezintă credenționalele deputaților Dr. Ioan Suciu și Petru Serb :

se predau comisiunii verificătoare.

Nr. 15. Prezidiul prezintă următoarele esibite întrate la sinodul eparhial :

1. Raportul general al Consistorului plenar din Arad.

2. Raportul general al Consistorului plenar din Oradea-mare.

3. Raportul delegațiunii congresuale despre activitatea sa în anul trecut.

4. Raportul P. S. Sale Domnului Episcop diecezan Ioan I. Papp asupra proiectului de lege despre întregirea dela stat a dotațiunilor preoțești.

5. Protestul colegiilor preoțești din Birchiș și Hălmagiu față de proiectul de lege despre întregirea dela stat a dotațiunilor preoțești.

6. Raportul Consistorului din Arad asupra rescriptului

propune instituirea unui al doilea referent bisericesc, care să fie plătit din fondul diecezan pentru ajutorarea preoției.

9. Concluzul adunării generale a fondului diecezan pentru ajutorarea preoției, prin care cere interpretarea §§-lor 24 și 52 din Statutele fondului :

Se predau comisiunii organizatoare.

10. Raportul general al Consistorului din Arad ca senat bisericesc.

11. Raportul general al Consistorului din Oradea-mare ca senat bisericesc.

12. Raportul consistorului din Arad despre inactivarea parohiei a II-a din Chișineu.

13. Raportul Consistorului din Arad în chestiunea parohiei din Hódmező-Vásárhely.

14. Raportul Consistorului din Arad în chestiunea reactivării parohiei a II-a din Cinteiu.

15. Cererea mai multor credincioși din St.-Nicolaul-Mare pentru inactivarea parohiei a II-a de acolo :

Se predau comisiunii bisericești.

16. Raportul general al Consistorului din Arad ca senat școlar.

17. Raportul general al Consistorului din Oradea-mare ca senat școlar.

18. Raportul special al Consistorului din Arad asupra institutului preparandial.

19. Raportul special al Consistorului din Arad în afacerea monografiilor proiectate prin concluzul Nr. 46 al sinodului eparhial din 1908 :

Se predau comisiunii școlare.

20. Raportul general al Conzistorului din Arad ca senat epitropesc.

21. Raportul general al Consistorului din Oradea-mare ca senat epitropesc.

22. Raportul Conzistorului din Arad asupra concluzului sinodal Nr. 17 din 1908.

23. Raportul Conzistorului din Arad asupra protocolului comisiunii sinodale de controlă.

24. Raportul referentului bisericesc din Arad asupra constatărilor comisiunei sinodale de controlă față de dânsul.

25. Raportul Consistorului din Arad asupra cvotei de 2/5 părți, ce compete Consistorului din Oradea-mare din venitele fondurilor comune.

26. Cererea delegațiunii congresuale pentru votarea sumei 2000 cor. în spese de proces.

27. Raportul Consistorului din Arad asupra socoților fundațiunii Dimitrie F. Negreanu din Beiuș.

28. Raportul Consistorului din Arad asupra socoților fundațiunii „Zsiga” din Oradea-Mare.

29. Raportul Consistorului din Arad asupra administrării domeniului din Cermeiu.

30. Raportul Consistorului din Arad asupra fondului episcopiei înființându în Timișoara.

31. Raportul Consistorului din Arad asupra socoților mănăstirii Hodoș-Bodrog.

32. Raportul Consistorului din Arad despre domeniul din Sân-Petru-Sârbesc.

33. Proiectul de buget al Consistorului din Oradea-Mare pe anul 1909.

35. Socoata Consistorului din Oradea-Mare despre fundațiunea Georgiu Lazar și soția.

36. Socoata Consistorului din Oradea-Mare despre fundațiunea Oancea.

37. Socoata Consistorului din Oradea-mare despre fundațiunea Dr. George Popa.

38. Socoata Consistorului din Oradea-Mare despre fondul episcopiei înființându în Oradea-Mare.

39. Consemnarea despre toate depozitele administrate la Consistorul din Oradea-Mare.

40. Socoata internatului din Beiuș pe anul 1907/8.

41. Socoata Consistorului din Oradea-Mare despre fundațiunea Zaharie Mihoc și soția Catarina.

42. Raportul Consistorului din Arad despre toate fondurile și fundațiunile administrate la acel Consistor.

Se predau comisiunii epitropești.

43. Rugarea comitetului parohial din Sârbești pentru concesiune de colecte în scopul renovării bisericei de acolo.

44. Rugarea comunelor bisericesti Târnava și Vața de jos pentru concesiune de colectă în scopul renovării bisericilor de acolo.

45. Rugarea comitetului parohial din Moroda pentru concesiune de colectă în scopul zidirii unei biserici nouă.

46. Rugarea comitetului parohial din Luguzău pentru descrierea sumei de 399 cor. 80 fil., cu care este în reștanță la fondul de asigurare.

47. Rugarea preotesei văduve Victoria Coste din Tărcăița pentru ameliorarea cvotei de ajutoriu din fondul diecezan cu 40 cor. anual.

48. Cererea preotului Gheorghe Cherecheș din Petigd pentru un ajutor de 100 cor., ca să-și lărgască casa parohială.

49. Rugarea reuniunii învățătorilor din Bănat pentru concesiune de colectă pe sama unui convict.

50. Rugarea comunei bisericesti din Șerghiș pentru concesiunea de colectă pe teritoriul diecezei în scopul zidirei unei biserici nouă :

Se predau comisiunii petiționare.

Nr. 16. Prezidiul prezintă cererile deputaților Dr. Iosif Gallu, Traian I. Magier, Dr. Ioan Trailescu și Voicu Hamsea pentru concediu pe durata întreagă a sesiunii sinodale de acum :

Concediul cerut se acoardă deputaților verificați Traian I. Magier și Dr. Ioan Trailescu, iar cererile de concediu ale deputaților Dr. Iosif Gallu și Voicu Hamsea, nefiind încă verificați, se predau comisiunii permanente de verificare.

Nr. 17. Prezidiul aduce la cunoștința Sinodului, că actele aparținătoare competenței comisiunii epitropești, conform uzului și hotărârilor sinodale anterioare, le-a predat spre studiere comisiunii epitropești cu câteva zile înainte de deschiderea sinodului :

Se ia la cunoștință aprobătoare.

Exhaurindu-se ordinea de zi și anunțându-se ședința proximă pe mâne în 7 20 Aprilie 19

dinea zilei referada comisiunii verificătoare și cea a comisiunii epîtropești, ședința se ridică la oarele 7 seara.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința a III-a ținută în 720 Aprilie 1909.

Ioan I. Papp m. p., *Dr. Demetriu Mangra* m. p.,
Episcop-președinte. notar.

Ședința III.

S'a ținut în 7/20 Aprilie 1909, la orele 10 a. m.

Președinte: P. S. Sa părintele Episcop diecezan *Ioan I. Papp*; notar: *Ioan Georgia*.

Nr. 18. Se cetește protocolul ședinței a II-a și se verifică.

Nr. 19. Prezidiul prezintă cererea deputatului dr. Ioan Suciu, pentru concediu pe durata întreagă a sesiunii:

dupăce deputatul dr. Ioan Suciu încă nu este verificat, cererea se transpune la comisiunea permanentă de verificare

Nr. 20. Pe baza aliniei ultime a §-ului 14 din Regulamentul afacerilor interne ale sinodului eparhial, la propunerea deputatului Vasile Mangra:

sinodul decide alegerea unei comisiuni speciale constătătoare din 12 membrii, căreia i-se vor predă spre studiere și referare afacerile mai importante întrate la sinod.

Nr. 21. În comisiunea specială, instituită prin concluzul sinodal

se aleg deputații: Augustin Hamsea, Vasile Mangra, Roman R. Ciorogariu, dr. Traian Putici, dr. Nicolae Oncu, Nicolae Zigre, dr. Nestor Oprean, Emanuil Ungurean, Mihaiu Veliciu, dr. George Popa, Vasile Goldiș și Ioan Russu-Șirianu.

Nr. 22. Urmează la ordinea zilei *referada comisiunei verificătoare* prin raportorul său Dr. Iustin Marșieu.

La propunerea comisiunii :

1. Deputatul din cler Petru Serb din cercul Beliu, întregindu-se ulterior actele electorale cu credeționalul, se verifică.

2. Deputatul dr. Ioan Suciu din cercul Radna, adnexându-se ulterior la actele electorale și credenționalul, se verifică, totodată la cerere motivată i-se acordă concediu pe durata întreagă a sesiunii.

3. Deputații mireni dr. Iosif Gallu și dr. George Adam din cercul electoral Chisătău, fiind actele electorale în ordine, se verifică, enunțându-se luarea în considerare și a protocoalelor dificultate cu ocaziunea scrutiniului.

Nr. 23. Urmează *referada comisiunei epitropești* prin raportorul dr. George Adam.

Se cetește *raportul general al Consistorului din Arad ca senat epitropesc* despre anul 1908, care raport la propunerea comisiunei:

în general și în special se ia la cunoștință afară de punctele, asupra cărora s'au luat concluze speciale, precum urmează.

Nr. 24. Referitor la prevederea afacerilor înmulțite la senatul epit

Nr. 25. Referitor la punctul IV din raportul consistorial, în chestiunea sumelor propuse spre ștergere, sinodul decide:

Ștergerea sumelor, cerută de Consistorul din Arad, nu se încuviințează. ci Consistorul din Arad se îndrumă a încerca din nou încassarea pretenziunilor diecezane, propuse acum spre ștergere, având la proxima sesiune să raporteze, cari pretenziuni sunt absolut neincassabile, arătând și cauzele, pentru care acelea sume nu se pot încassa și făcând materialicește și în cale disciplinară responsabile toate acelea persoane atârănătoare de superioritatea bisericească, cari au contribuit prin întrelăsare sau în orice chip la pierderea vreunei pretenziuni diecezane.

Cu privire la chestiunea deteriorărilor și amortizărilor Consistorul din Arad se avizează a studia această afacere și să prezinte în sesiunea proximală sinodală o propunere pozitivă pentru regularea definitivă a detrajerilor sub titlul de deteriorare și amortizare a caselor și altor averi imobile, cari aparțin diecezei ori fondurilor diecezane, precum și pentru regularea chestiei de contare a investițiilor și altor reparaturi la edificiile diecezane.

Nr. 26. În legătură cu punctul VII din raportul consistorial referitor la supracenzurarea preliminarilor și socoșilor din parohii, la propunerea comisiunii:

Sinodul susține concluzul său Nr. 14 din 1908 și invită Consistorul a-l executa cu toată rigoarea având a raporta sinodului despre rezultatul măsurilor luate pentru stricta executare a aceluia concluz.

Nr. 27. Se cetește *raportul Consistorului din Arad*, prin care subșterne *socoșile tuturor fondurilor și fundațiilor administr*

I. Fondul general diecezan.

Starea cu finea anului 1907 . . cor.	94938·29
Venitele și intratele anului 1908 „	107189·96
La olaltă . cor.	202128·25
Eșitele și spesele anului 1908 . „	132106·51
Starea la finea anului 1908 . . cor.	70021·74

Sinodul aprobă socoata fondului general diecezan și îndrumă Consistorul din Arad a proceda pe cale disciplinară acolo, unde se va constata neglijență la încassarea contribuirii de 4 fileri, aparținătoare acestui fond.

II. Fondul instruct al episcopiei arădane.

Starea cu finea anului 1907 . . cor.	13034·83
Intratele și venitele anului 1908 „	654·53
La olaltă . cor.	13688·36
Eșitele și spesele anului 1908 . „	755·50
Starea la finea anului 1908 . . cor.	12933·86

III. Fondul seminarial.

Starea la finea anului 1907 . . cor.	262131·92
Intratele și venitele anului 1908 „	8336·77
La olaltă . . cor.	270468·69
Eșitele și spesele anului 1908 . „	10357·16

V. Fundațiunea capelei din Arad-Gai.

Starea cu finea anului 1907 . . cor.	576·80
Intratele și venitele anului 1908 „	29·17
La olaltă . cor.	605·97
Eșitele și spesele anului 1908 . „	—·—
Starea cu finea anului 1908 . . cor.	605·97

VI. Fondul pentru biblioteca preparandială.

Starea cu finea anului 1907 . . cor.	1072·54
Intratele și venitele anului 1908 „	54·27
La olaltă . cor.	1126·81
Eșitele și spesele anului 1908 . „	—·—
Starea la finea anului 1908 . . cor.	1126 81

VII. Fondul sinodal-congresual.

Starea cu finea anului 1907 . . cor.	31328·13
Intratele și venitele anului 1908 „	1723·72
La olaltă . cor.	33051·85
Eșitele și spesele anului 1908 . „	466·11
Starea cu finea anului 1908 . . cor.	32585·71

VIII, Fundațiunea Patriciu Popescu.

Starea cu finea anului 1907 . . cor.	
--------------------------------------	--

Eșitele și spesele anului 1908 . „	2076.—
Starea cu finea anului 1908 . . cor.	35288.09

X. Fundațiunea contelui Andreiu Forray din Soborșin.

Starea cu finea anului 1907 . . cor.	2489.87
Intratele și venitele anului 1908 „	100.56
La olaltă . cor.	2590.43
Eșitele și spesele anului 1908 . „	94.96
Starea la finea anului 1908 . . cor.	2495.47

XI. Fundațiunea contele Coloman Almásy din Chitighaz.

Starea cu finea anului 1907 . . cor.	3439.89
Intratele și venitele anului 1908 „	138.82
La olaltă . cor.	3578.71
Eșitele și spesele anului 1908 . „	138.49
Starea cu finea anului 1908 . . „	3440.22

XII. Fundațiunea de știpendii Gavriil Faur din Oradea-mare.

Starea cu finea anului 1907 . . cor.	16896.77
Intratele și venitele anului 1908 „	769.27
La olaltă . cor.	17666.04
Eșitele și spese	

XIV. Fondul diecezan pentru înființarea unui gimnaziu românesc în Arad.

Starea cu finea anului 1907 . . cor.	25846·18
Intratele și venitele anului 1908 „	1276·46
La olaltă . cor.	27122·64
Eșitele și spesele anului 1908 . „	127·60
Starea cu finea anului 1908 . . cor.	26995·04

XV. Fundațiunea de știpendii Teodor Papp din Checheș.

Starea cu finea anului 1907 . . cor.	146594·58
Intratele și venitele anului 1908 „	16118·88
La olaltă . cor.	162713·46
Eșitele și spesele anului 1908 . „	14169·49
Starea cu finea anului 1908 . . cor.	148543·97

XVI. Fundațiunea de știpendii Ana Iorgovici Ebesfalvay.

Starea cu finea anului 1907 . . cor.	13783·62
Intratele și venitele anului 1908 „	1497·82
La olaltă . cor.	15281·44
Eșitele și spesele anului 1908 . „	1066·20
Starea cu finea anului 1908 . . cor.	14215·24

XVII. Fundațiunea de ș

Nr. 30. Urmează *continuarea referadei comisiunei epitropești* prin raportorul său Dr. George Adam asupra socoților fondurilor și fundațiunilor administrate la Consistorul din Arad și anume :

XIX. Fondul bisericesc-clerical.

Starea cu finea anului 1907 . . cor. 878935·32
Intratele și venitele anului 1908 „ 63960·46

La olaltă . cor. 942895·78

Eșitele și spesele anului 1908 . „ 63954·42

Starea cu finea anului 1908 . . cor. 878941·36

Între venitele acestui fond la poziția tasului II aflând comisiunea, că venitul acestuia relativ e prea mic, la propunerea comisiunii:

Consistorul este îndrumat să facă îngrijire pentru viitor, ca organele bisericești să fie cu băgare de samă la purtarea și administrarea corectă a sumelor intrate în folosul acestui tas.

XX. Fondul școlar preparandial și aucta școlară.

Starea cu finea anului 1907 . . cor. 97266·36

Intratele și venitele anului 1908 „ 7299·42

La olaltă . cor. 1

Eșitele și spesele anului 1908 . „ 1206·50

Starea cu finea anului 1908 . . cor. 21520·34

XXV. *Pretenziuni dubioase și sub proces, comune cu dieceza Caransebeșului.*

Starea cu finea anului 1907 . . cor. 10272·64

Intratele și venitele anului 1908 „ —·—

La olaltă . cor. 10272·64

Eșitele și spesele anului 1908 . „ —·—

Starea cu finea anului 1908 . . cor. 10272·64

XXVI. *Intregirea dela stat a dotațiunii preoților și capelanilor.*

Intregirea dotațiunii preoților și a capelanilor s'a primit regulat dela stat și s'a distribuit pe ambele semestre din anul 1908.

Socoțile înaintate Înaltului Guvern sunt aprobate.

XXVII. *Fundațiunea Mitra Ungurean pe seama școalei din Timișoara-Fabric.*

Starea cu finea anului 1907 . . cor. 7040·20

Intratele și venitele anului 1908 „ 361·20

până la acel an, în sensul literelor fundamentale, venitul este cedat prin testatori la rudenii.

Nr. 35. Cererea delegațiunii congresuale pentru despărțirea ierarhică pentru de a i se votă suma de 2000 cor. în spesele procesului pentru mănăstiri, la propunerea comisiunii :

se încuviințează și delegațiunii congresuale pentru despărțirea ierarhică i-se votează ca anticipațiune suma de 2000 cor. în spesele procesului pentru mănăstiri.

Nr. 36. Rugarea comitetului parohial din Nădlac pentru modificarea instrucțiunii consistoriale Nr. 8591 din 12/25 Decembrie 1901 referitoare la administrarea afacerilor epitropești în parohii, la propunerea comisiunii :

se transpune Consistorului din Arad cu învitarea să o studieze și la sesiunea proximală să facă sinodului raport asupra acestei chestiuni.

Nr. 37. Consistorul din Arad cere deslușiri asupra modului, cum are să execute concluzul sinodal Nr. 17 din 1908, referitor la cărțile de cont și libelele de depuneri.

Comisiunea ține, că concluzul de sub întrebare este destul de clar și propune a se țineă acel concluz și mai departe în vigoare, iar Consistorul să-l execute întocmai.

La contrapropunerea deputatului Vasile Goldiș :

Concluzul sinodal Nr. 17 din 1908 se scoate din vigoare.

Fiind timpul înaintat și anunțându-se ședința proximală pe ziua de 8/21 Aprilie 1909, la oarele 10 a.

Nr. 43. Prezidiul prezintă credenționalul deputatului dr. George Roxin și rugarea acestuia pentru concediu pe durata întreagă a sesiunii :
se transpune la comisiunea verificătoare.

Nr. 44. Prezidiul prezintă rugărilor mai multor comune bisericesti pentru descrierea unor pretensiuni diecezane :

se transpune la comisiunea petiționară.

Nr. 45. Prezidiul prezintă rugarea comunei bisericesti din Conop pentru încuviințarea unei colecte în scopul edificării unei biserici:
se transpune la comisiunea petiționară.

Nr. 46. Prezidiul prezintă rugarea comunei bisericesti din Șerghiș, pentru încuviințarea unei colecte în dieceză în scopul edificării biserice de acolo :

se transpune la comisiunea petiționară.

Nr. 47. Prezidiul prezintă rugarea lui George Budescu din Ohabalungă pentru ajutor:
se transpune la comisiunea petiționară.

Nr. 48. Prezidiul prezintă rugarea lui Iosif Stanca și consoții din Roșia contra preotului Petru Vesa de acolo :

se transpune la comisiunea petiționară.

Nr. 49. Urmează la ordinea zilei *referada comisiunii verificătoare* prin raportorul Dr. George Popa.

La propunerea comisiunii referitor la alegerea deputaților mireni în cercul Șiria :

Sinodul

Nr. 52. Referitor la *alegerea deputatului din cler în cercul Peșteș*, atacată prin protest, la propunerea comisiunii:

Sinodul, fiind întârziat protestul, nu îl ia în considerare, iar actele alegerii fiind în ordine verifică pe deputatul Alexandru Muntean.

Prin aceasta exhaustându-se ordinea de zi și anunțându-se ședința proximă pe ziua de 9/22 Aprilie 1909 la oarele 9 a. m., când va urma la ordinea zilei continuarea referadei comisiunii epitropești și a celorlalte comisiuni, ședința se ridică la oarele 12^{1/4}.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința a VI-a ținută în 9/22 Aprilie 1909.

Ioan I. Papp m. p.,
Episcop-președinte.

Dr. Isaia Ardelean m. p.,
notar.

Ședința VI.

S'a ținut în 9/22 Aprilie 1909, la oarele 9 a. m.

Președinte: P. S. Sa Părintele Episcop diecezan *Ioan I. Papp*; notar: *dr. Dimitrie Mangra*.

Nr. 53. Se cetește protocolul ședinței a V-a și :
se verifică.

Nr. 54. Urmează la ordinea zilei *continuarea referadei comisiunei epitropești* prin raportorul Andreiu Horvat.

